

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET BJÖRNBERGEN

Detta dokument är en bilaga till länsstyrelsens beslut 2007-11-30 om "Bildande av naturreservatet Björnbergen i Bodens kommun".

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	ALLMÄNT OM PLANEN	2
1.1	UPPFÖLJNING OCH DOKUMENTATION	2
2	RESERVATETS SYFTE	2
3	UPPGIFTER OM RESERVATET	3
4	BESKRIVNING AV RESERVATET	3
5	SKÖTSELOMRÅDEN	4
5.1	NATUR	4
5.1.1	VÄRDEKÄRNA SKOG	5
5.1.2	UTVECKLINGSMARK SKOG	5
5.1.3	ARRONDERINGSMARK SKOG	6
5.1.4	YTTERLIGARE MILJÖER	6
5.2	FRILUFTSLIV	6
5.2.1	INFORMATION	6
5.3	GRÄNSER	7
6	RIKTLINJER FÖR SPONTANA BRÄNDER I RESERVATET	7
7	LITTERATUR	7
8	SAMMANFATTNING AV LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER	8
9	SAMMANFATTNING AV SÄRSKILDA ENGÅNGSÅTGÄRDER	8

BILAGOR

- A. Översiktskarta
- B. Avgränsning och information
- C. Funktionsklasser
- D. Artlista

1 ALLMÄNT OM PLANEN

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Björnbergen**. Vid skötseln ska förutom reservatsföreskrifterna andra aktuella regelverk och riktlinjer följas.

Naturreservatet Björnbergen har en låg anläggningsgrad och därmed ett relativt lågt skötselbehov.

Reservatets geografiska läge finns markerat på bilaga A medan bilaga B visar reservatets avgränsning och var informationsskyltar är placerade. Skötselområdet Natur har delats in i flera delområden, dessa framgår av bilaga C.

1.1 UPPFÖLJNING OCH DOKUMENTATION

- Denna skötselplan ska ses över inom tio år. Om det då anses nödvändigt ska planen med dess ingående skötselmål revideras.
- Skötselansvarig ska vart tredje år lämna en kortfattad skötselrapport till länsstyrelsen. Rapporten ska redovisa vilka skötselinsatser som gjorts, kostnader för dessa samt om behov av större åtgärder finns. Rapporten ska även redovisa om några uppenbara förändringar i naturtillståndet upptäckts vid besöken i reservatet.
- Akuta hot mot reservatets värden samt behov av akuta åtgärder ska meddelas till länsstyrelsen omgående.
- Eventuella brott mot reservatsföreskrifter ska anmälas till länsstyrelsen omgående.

2 RESERVATETS SYFTE

Syftet är att bevara den biologiska mångfalden samt att vårda och bevara den värdefulla naturmiljön i området. Områdets naturskogs kvaliteter samt dess opåverkade karaktär ska stärkas och bevaras. Inom ramen för dessa mål ska reservatet även ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Områdets orördhet bibehålls genom att exploateringar och arbetsföretag i området förhindras.
- Området sköts enligt fastställd skötselplan.

3 UPPGIFTER OM RESERVATET

Reservatets namn:	Björnbergen
Kommun:	Boden
Lägesbeskrivning:	9 km NV om Gunnarsbyn
Fastigheter och ägare:	Övertsbyn 33:7, Staten genom Naturvårdsverket
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Norrbottens län
Areal:	299 ha
Naturtyper:	Skogsmark: 262 ha varav produktiv skog 254 ha Myr: 4 ha Vatten: 23 ha Substratmark: 11 ha
Sameby:	Gällivare sameby

4 BESKRIVNING AV RESERVATET

Björnbergen ligger ca 3 km sydväst om byn Valvträsk i östra delen av Bodens kommun. Området utgörs av ett större, platåliknande skogsberg med flera små toppar. Höjden spänner från ca 80 m.ö.h. i östra kanten till drygt 270 m.ö.h. på Björnbergets flacka topp. Trots de flacka övre delarna av området är topografin bitvis dramatisk och i östra och nordöstra delen av området störtar berget brant ner i ett s.k. flygg mot Råneälven som rinner ca en dryg kilometer från foten av berget. Också sluttningarna som kantar de två större tjärnarna Vitträsket och Björnbergstjärnen är relativt branta.

Berggrunden i området utgörs till största del av s k Linagranit, en medelkornig röd granit. I nordväst utgörs berggrunden av Balingeporfyr.

Björnbergen är ett mycket varierat område med en mångfald av skogstyper och småbiotoper, såsom lövbrännor, brandpräglad tallskog, hållmarksskog, granurskog i sen succession, sumpskogar och örtrika dråg, bäckar, järnockrakällor, blockmarker och branter. Inslag av små myrar finns i anslutning till tjärnarna. Skogarna i området är relativt produktiva och är vanligen av frisk ristyp, även om skogar av lågörtstyp samt torra, lavrika vegetationstyper också förekommer. De senare har relativt liten utbredning och förekommer främst i mer svallade delar och på eller i anslutning till håll- och blockmarker.

Skogarna i Björnbergen är tydligt brandpräglade och till större delen förnygrade efter omfattande skogsbränder under 1800-talet. Beståndsåldrar på ca 100-150 år dominerar men vanligtvis är skogen flerskiktad med både yngre träd och äldre överståndare som överlevt den senaste branden. Det rör sig dels om gamla tallar men i nästan lika hög grad gamla granar, vårtbjörkar och till och med aspar som överlevt brand och som är synbart äldre än den dominerande generationen. Kolad ved i form av urbrända stubbar,

kolade högstubbar och gamla tallrotvältor påträffas spritt över hela området, liksom barrträd och vårtbjörkar med brandljud. Enstaka tallar har upp till tre brandljud.

Bränderna har skapat naturliga successionsskogar med hög andel löv. Genomgående finns ett stort inslag av framförallt äldre asp och vårtbjörk. Glasbjörk förekommer frekvent på fuktigare mark. I större delen av området finns också gott om grov sälk. Den rikliga tillgången på grova lövträd skapar goda förutsättningar för krävande arter knutna till äldre lövträd. Talrika fynd av rödlistade arter och signalarter knutna till lövträd har också gjorts i Björnbergenområdet. Arter som stiftgelélav, liten aspgelélav, lunglav och skrovellav förekommer spritt i större delen av området medan enstaka fynd av stor aspticka, koralltaggsvamp och doftticka har gjorts runtom i området. Stinkmussling, en relativt ovanlig art i Norrbotten finns med ett fynd på senvuxen asp i södra kanten av topplatån.

Överlag finns gott om torrträd, högstubbar och lågor av framförallt gran och lövträd. I delar av området finns också gott om lågor och högstubbar av tall, dels gamla, grova rotvältor och dels efter snöbrott av klenare träd. Det finns mycket stående död ved i form av torrträd och högstubbar av både löv- och barrträd. Skogsbrukspåverkan inskränker sig till äldre tiders plockhuggningar och dimensionsavverkningar av grova träd, främst tall. Den dominerande, brandföryngrade åldersklassen kring 100-150 år verkar inte ha berörts av några avverkningar. Det finns också en hel del kvar av de gamla överståndarna.

De höga naturvärdena i Björnbergen bygger på områdets stora mångfald av biotoper med bland annat lövrika naturskogar, brandpräglade tallskogar och urskogsartade granskogar samt fynd av ett stort antal rödlistade arter. Björnbergen hör till det övre skiktet bland de värdefulla skogsområdena och reservaten i Norrbottens kustnära region och nedre inland.

Björnbergen ligger i ett område med ett flertal skogsreservat eller områden som är under reservatsbildning. Dessa områden har liknande karaktär och förstärker varandra då de bildar en värdefull trakt med landhöjningsberg

5 SKÖTSELOMRÅDEN

Reservatet har indelats i tre skötselområden; Natur, Friluftsliv och Gränser.

5.1 NATUR

Skogsmarken i reservatet delas in i olika funktionsklasser. Detta görs bland annat för att underlätta uppföljning och dokumentation av skyddad natur.

De olika klasserna är:

- Värdekärna – ett sammanhängande naturområde som bedöms ha en stor betydelse för fauna och flora och/eller för en prioriterad naturtyp.
- Utvecklingsmark – mark som i dagsläget har ett begränsat naturvärde men som bedöms ha förutsättningar att utveckla och förstärka värdekärnans naturvärde.

- Arronderingsmark – mark utan påvisade naturvärden som tagits med i reservatet främst för att förbättra reservatets geografiska utformning eller för att minska intrånget för fastighetsägaren.
- Skyddszon – ett område i anslutning till värdekärna lämpligt som skydd mot negativa förändringar av värdekärnans naturvärden.

Funktionsklassindelningen av Björnbergen framgår av kartbilaga C.

5.1.1 VÄRDEKÄRNA SKOG

Piggahuvudet i östra delen av objektet utgör en mindre topp som stupar brant ner mot öster och nordöst. I de bördiga delarna finns granskog med gott om grova, högvuxna aspar med plattade kronor som uppskattningsvis är kring 200 år och sannolikt överståndare från senaste branden. På toppen av Piggahuvudet liksom i övre delen av branten och i söder är skogen talldominerad med visst inslag av ca 250-åriga överståndare, varav en del med brandljud. I brantens nedre delar finns mindre partier med gammal granskog av refugiekaraktär med 200-300-åriga granar.

Uppå topplatån av Björnbergen växer gran och barrblandskog. Skogen är, liksom resten av området, uppkommen efter brand och är mestadels ca 130-140 år. Det finns påtagligt med grova, storvuxna tallöverståndare med åldrar kring 250-350 år. Skogen är lövrik med främst vårtbjörk och asp. På planare delar av toppen förekommer en del mindre fuktstråk, kantade med grov, gammal asp och garnlavsdrapeerade granar.

I slutningen öster om Vitträsket utgörs den brandföryngrade skogen av 130-150-årig lövrik talldominerad skog. Skogen är relativt stamtät och fläckvis av lövbrännekaraktär. Här finns gott om död ved i form av högstubbar och torrträd efter snöbrott, liksom självgallrande lövved.

I den utstickande delen längst i väster utgörs skogen av tydligt urskogsartad, lövrik barrblandskog och mager tallskog på blockrik mark. Skogen är brandpräglad efter en brand för ca 150 år sedan och har fläckvis karaktären av lövbränna. Trots detta finns bitvis gott om gamla granar och rötbrutna granlångor där branden varit svagare.

Skötselmål

- Områdets naturvärden ska bevaras och växt och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Störningar som t.ex stormfällningar och insektsangrepp ska ha ett så naturligt förlopp som möjligt.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselinsatser är aktuella.

5.1.2 UTVECKLINGSMARK SKOG

Norr om Piggahuvudet finns ett större bestånd med ca 80-årig, naturligt föryngrad barrblandskog på frisk mark. Beståndet är tydligt påverkat av en genomhuggning för

uppskattningsvis 30-40 år sedan, och utgör nu en viktig arronderingsmark med utvecklingspotential på längre sikt.

Utvecklingmark finns även nedanför Piggahuvudet samt öster om Björnbergstjärnen.

Skötselmål

- Naturvärdena på dessa marker ska öka. Målet är att dessa områden inom en 50-årsperiod ska utveckla naturvärden motsvarande en skoglig värdekärna.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselinsatser är aktuella.

5.1.3 ARRONDERINGSMARK SKOG

Arronderingsmark förekommer i nordvästra delen av området, norr om sjön Vitträsket, samt längs reservatsgränsen där mindre delar med hyggen och ungskog flikar in i reservatet.

Skötselmål

- Naturvärdena på dessa marker ska öka. Målet är att dessa områden på längre sikt ska utveckla naturvärden motsvarande en skoglig värdekärna.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselinsatser är aktuella.

5.1.4 YTTERLIGARE MILJÖER

I området finns två sjöar, Vitträsket och Björnbergstjärnen. Här finns också ett antal mindre myrar samt impediment.

Skötselmål

- Områdets naturvärden ska bevaras och växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselinsatser är aktuella.

5.2 **FRILUFTSLIV**

5.2.1 INFORMATION

Informationstavla ska finnas i anslutning till reservatet.

Skötselmål

- Informationstavla ska finnas i anslutning till reservatet.
- Informationstavlan ska vara i gott skick.

- Aktuell information om reservatet ska finnas på länsstyrelsens hemsida.

Skötselåtgärder

- Informationstavlor enligt gällande standard ska tas fram och monteras upp inom ett år efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Skyltningen ses över regelbundet och röjning av sly sker vid behov.
- Information om reservatet ska läggas ut på länsstyrelsens hemsida inom två veckor från att beslutet vunnit laga kraft. Information på webben ska uppdateras vid behov.

5.3 GRÄNSER

Skötselmål

- Reservatets gränser ska vara tydligt markerade enligt gällande standard.

Skötselåtgärder

- Reservatets gränser ska märkas upp enligt standard.
- Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar ska göras minst vart femte år.
- Vid behov röjs rågångar och otydliga markeringar åtgärdas.

6 RIKTLINJER FÖR SPONTANA BRÄNDER I RESERVATET

Om spontan brand uppstår i reservatet ska släckning ske med så skonsamma metoder som möjligt. Vid släckning ska naturliga begränsningslinjer som vägar och vattendrag utnyttjas i första hand. Om brand uppstår i reservatet ska länsstyrelsen informeras.

7 LITTERATUR

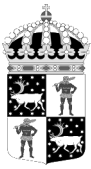
Berggrundskarta över urberget i Norrbottens län, SGU serie Ca nr 41

8 SAMMANFATTNING AV LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

	Vad	Ansvarig	När
5.2.1	Information		
	Kontrollera att informationsskylten innehåller aktuell information och är läsbar. Rapportera till länsstyrelsen om nya skyltar behövs.	Skötselansvarig	Vart tredje år
	Röjning av sly runt tavlan ska ske vid behov.	Skötselansvarig	Vart femte år
	Aktuell information om reservatet ska finnas på länsstyrelsens hemsida.	Länsstyrelsen	Vid behov
5.3	Gränser		
	Kontrollera att gränsmarkeringarna är tydliga. Rapportera till länsstyrelsen om åtgärder behövs.	Skötselansvarig	Vart femte år

9 SAMMANFATTNING AV SÄRSKILDA ENGÅNGSÅTGÄRDER

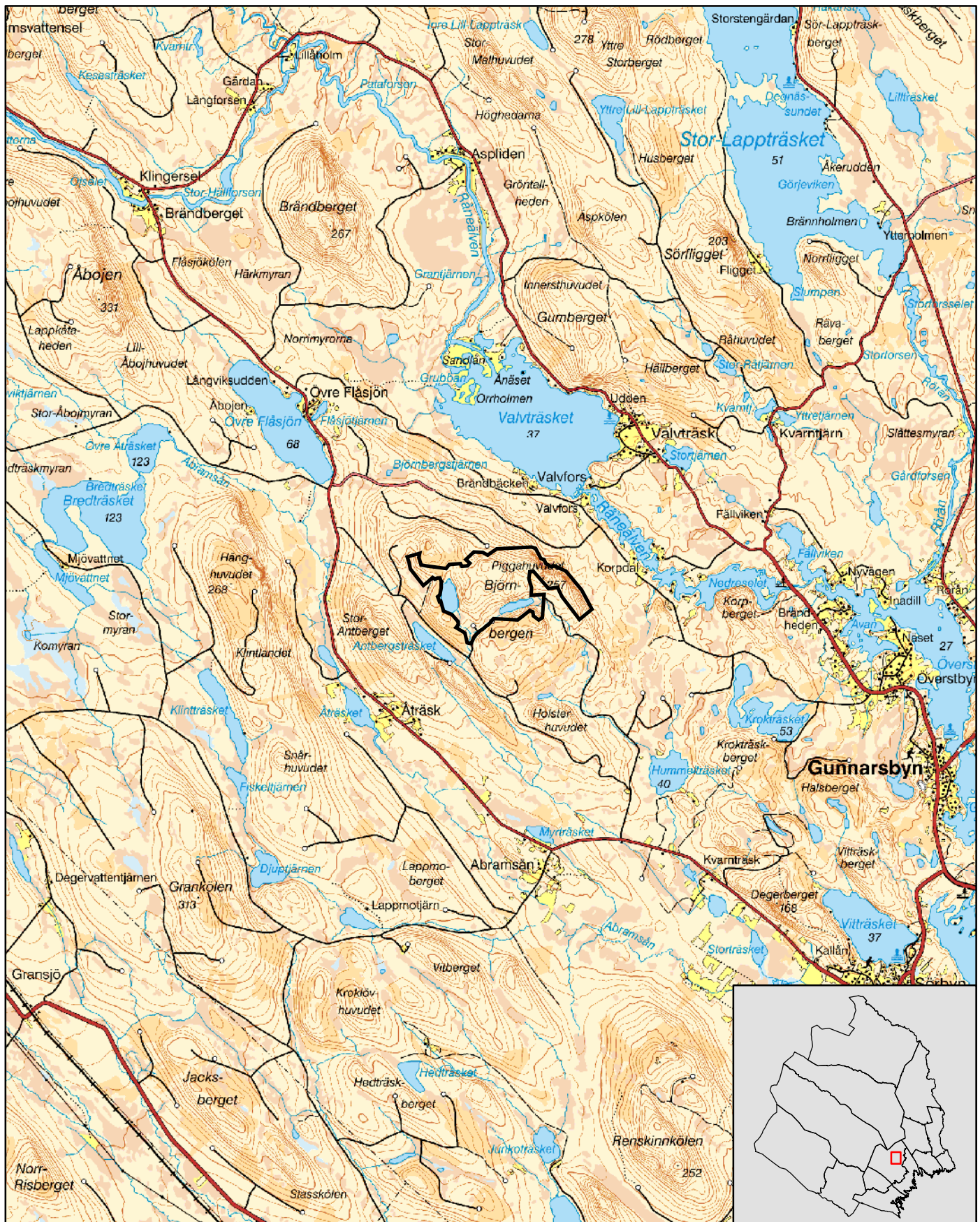
	Vad	Ansvarig	När
5.2.1	Information		
	Informationstavla ska tas fram.	Länsstyrelsen	2008
	Ovanstående skylt monteras upp.	Skötselansvarig	2008
	Information läggs ut på länsstyrelsens hemsida.	Länsstyrelsen	2007
5.3	Gränser		
	Reservatets gränser ska märkas upp enligt standard.	Skötselansvarig	2007/2008

Naturreseptatet Björnbergen

Översiktsskarta

Skala 1:100 000

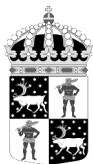
Länsstyrelsen
Norrbotten

© Copyright Lantmäteriet 2007. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

 Gräns för naturreseptatet

0 2 4 6 8 Kilometer

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-10988-05

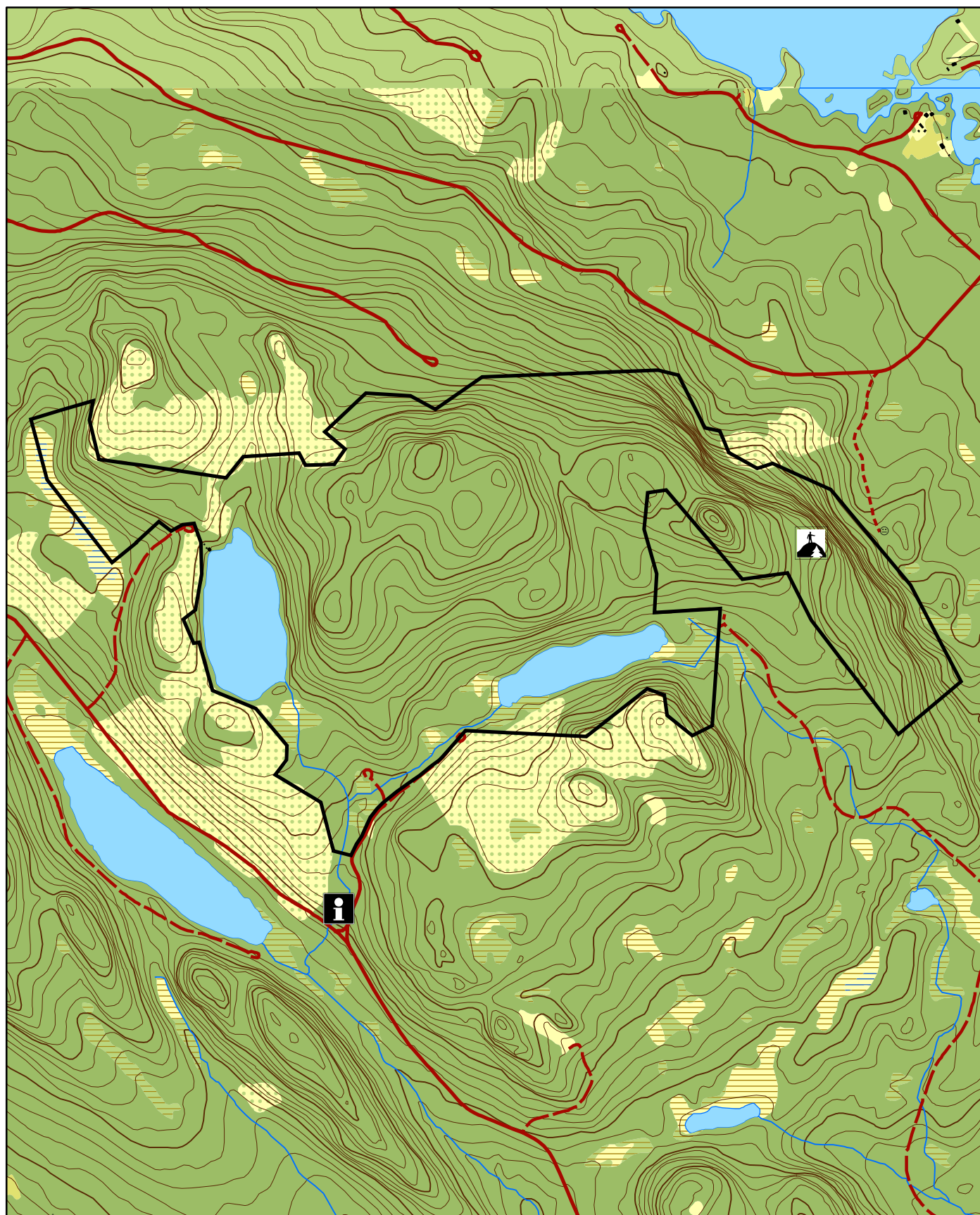
2013013

Bilaga B

Naturreservatet Björnbergen

Avgränsning och information

Skala 1:20 000

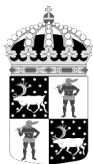

© Copyright Lantmäteriet 2007. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

 Gräns för naturreservatet

0 0,5 1 1,5 kilometer

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-10988-05

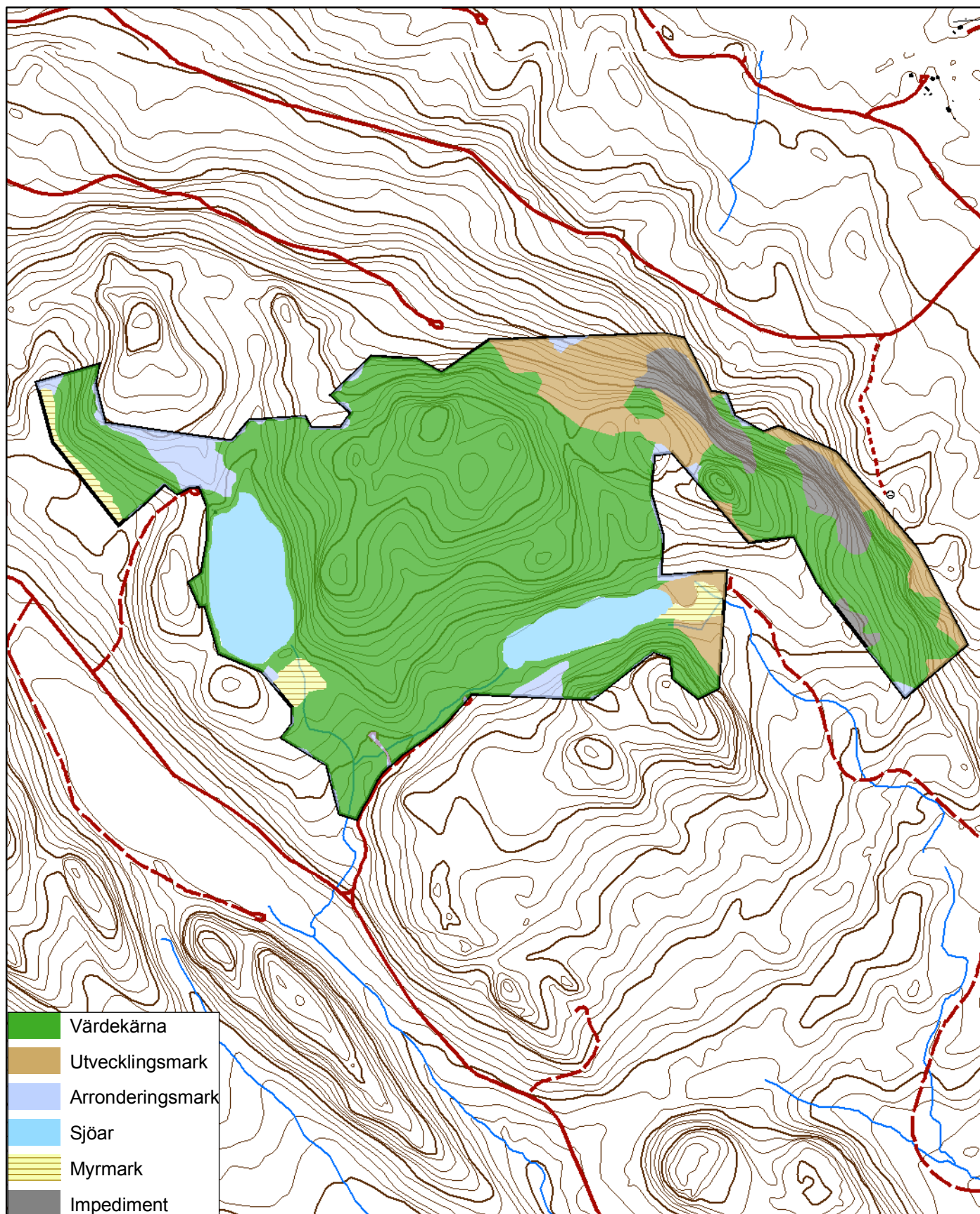
NR2013013

Bilaga C

Naturreservatet Björnbergen

Funktionsklasser

Skala 1:20 000

© Copyright Lantmäteriet 2007. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

0 0,5 1 1,5 2 kilometer

Artlista Björnbergen

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
Lappticka	<i>Amylocystis lapponica</i>	NT
Vedtrappmossa	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	NT
Violettgrå tagellav	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	NT
Brunpudrad nållav	<i>Chaenotheca gracillima</i>	NT
Vitgrynig nållav	<i>Chaenotheca subroscida</i>	
Vitskaftad svartspik	<i>Chaenothecopsis viridialba</i>	NT
Dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	NT
Trådticka	<i>Climacocystis borealis</i>	
Liten aspgelélav	<i>Collema curtisporum</i>	VU
Stiftgelélav	<i>Collema furfuraceum</i>	NT
Korallrot	<i>Corallorrhiza trifida</i>	
Jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata</i>	
Rosenticka	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT
Blodticka	<i>Gleoporus taxicola</i>	
Doftticka	<i>Haploporus odor</i>	VU
Koralltaggsvamp	<i>Hericium coralloides</i>	NT
Knottrig blåslav	<i>Hypogymnia bitteri</i>	NT
Skinnlav	<i>Leptogium saturninum</i>	
Dvärgtufs	<i>Leptogium teretiusculum</i>	
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT
Skrovellav	<i>Lobaria scrobiculata</i>	NT
Kortskaftad ärgspik	<i>Microcalicium ahlneri</i>	
Stuplav	<i>Nephroma bellum</i>	
Bårdlav	<i>Nephroma parile</i>	
Luddlav	<i>Nephroma resupinatum</i>	
Ullticka	<i>Phellinus ferruginosus</i>	
Gränsticka	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	NT
Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	
Stor aspticka	<i>Phellinus populicola</i>	NT
Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	NT

Länsstyrelsen
Norrbotten

Bilaga D

Diarienummer
511-10988-05

RegDOS ID
NR2013013

Stinkmussling	<i>Phyllotopsis nidulans</i>	
Gammelgransskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	NT
Ostticka	<i>Skeletocutis odora</i>	VU
Kötticka	<i>Tyromyces mollis</i>	
Daggskinn	<i>Veluticeps abietinus</i>	

Hotkategorier enligt Artdatabankens rödlista 2005. NT=Missgynnad, VU=Sårbar